Gemeente Geertruidenberg

# Raadsvoorstel

Zaaknummer : 20240626120821

| | |
|---|---|
| Aan | : Raad van Geertruidenberg |
| Raadsvergadering | : 7 november 2024 |
| Agendanummer | : |
| Onderwerp | : Begroting 2025-2028 |
| Portefeuillehouder | : H.H.M. de Jongh |

**Voorstel**

1. De beleidsbegroting 2025-2028 vast te stellen;
2. Het bedrag van onvoorziene uitgaven voor de begroting 2025 vast te stellen op € 65.000;
3. De financiële begroting 2025 vast te stellen en daarmee:
    a. Het overzicht van lasten en baten en de toelichting per programma;
    b. De uiteenzetting van de financiële positie van de gemeente, inclusief de toelichting daarop;
    c. De onderbouwing van de reserves en de voorzieningen voor de jaren 2025 tot en met 2028;
4. De voor 2025 opgenomen investeringskredieten beschikbaar te stellen;
5. In te stemmen met de in paragraaf A “lokale heffingen” voorgestelde tariefwijzigingen bij de gemeentelijke belastingen en heffingen;
6. In te stemmen met de (financiële) kaders voor de begrotingen van de verbonden partijen;
7. Het voordelige begrotingssaldo van 2025 vast te stellen op € 4.000 en de nadelige begrotingssaldi van 2026 tot en met 2028 van respectievelijk € 3.360.000, € 3.780.000 en € 3.981.000 vooralsnog te onttrekken uit de Vrije Algemene reserve.
8. De looptijd en werkingsduur van het meerjarenonderhoudsplan “Infrastructurele (kunst)werken” en “Baggeren / Binnenhavens” te verlengen tot en met 31-12-2025.

**Samenvatting**

Voor u ligt de begroting 2025 inclusief de Meerjarenramingen over 2026 tot en met 2028 van de gemeente Geertruidenberg.

**Inleiding**

Met de nodige maatregelen is het gelukt om voor 2025 een structureel en reëel sluitende begroting 2025 aan te bieden. We nemen u in deze begroting mee in de kansen die we pakken, de ambities die we realiseren en de maatregelen die hiervoor nodig zijn. Hoewel het een uitdaging blijft om de begrotingen voor de jaren na 2025 sluitend te krijgen, blijven we onze ambities zoveel mogelijk nastreven.

*Onzekerheid blijft*

De financiële onzekerheid blijft. De ravijnjaren staan voor de deur. Het is nog onzeker of het Rijk hier stappen in gaat zetten. We hebben onze eigen lokale uitdagingen. Denk aan de oplopende kosten in het sociaal domein en de ambitie tot vergroenen en verduurzamen in tijden van financiële krapte. De internationale dynamiek en conflicten raken ons – soms ook direct. Ze zorgen er ook voor dat er nieuwe opdrachten en uitdagingen bij gemeenten worden neergelegd. Deze worden ten dele financieel gecompenseerd. Alle gemeenten hebben hier mee te maken. Dat we hier niet alleen in staan, geeft steun. We lossen er de financiële problemen van Geertruidenberg voorlopig niet mee op.

In deze begroting volgen we het begrotingsadvies van de VNG. De VNG roept op om:

- de begroting 2025 reëel en structureel sluitend te maken;
- om de benodigde bezuinigingen in het sociaal domein door te voeren; en
- om mogelijkheden voor bezuinigingen in andere domeinen in beeld te brengen maar nog niet in te rekenen.

*Moeilijke keuzes*

We sluiten ook aan bij de boodschap van de kadernota. We richten ons op kostenbeheersing in het sociaal domein met de intentie om de jaarlijkse groei af te vlakken. Toch waren er ook op de andere opgaven keuzes nodig om een reëel en structureel sluitende begroting 2025 aan te kunnen bieden. Dit was een intensief proces dat voor de volgende boekjaren een vervolg krijgt. Onze keuzes laten zich vangen in drie grote brokken: de sociale omgeving, de fysieke omgeving en organisatie en dienstverlening.

*Sociale omgeving*
De kostenontwikkeling in het sociaal domein gaat hard. Dit heeft vooral te maken met de loon- en prijsstijgingen waar we mee geconfronteerd worden. De sterk oplopende kosten worden onvoldoende gecompenseerd door de landelijke overheid. De krappe arbeidsmarkt en de vergrijzing maken het moeilijk om iedereen die er behoefte aan heeft de juiste zorg, hulpmiddelen en ondersteuning te bieden. In de kadernota committeerden we ons aan de opgave om de trendmatige groei van zo'n 10% per jaar af te vlakken naar 4%. Dit zou in 2025 tot een resultaat van € 500.000 moeten leiden, oplopend tot € 3,7 miljoen in 2028. De afgelopen maanden hebben we deze opgave geconcretiseerd. We verwachten in 2025 en 2026 een versnelling aan te kunnen brengen die ons in 2025 ongeveer € 800.000 oplevert.
We zetten meer in op preventie. We doen dit samen met onze samenwerkingspartners dichtbij in de wijk en vanuit de eigen kracht van onze inwoners. We denken niet vanuit middelen. We zetten in op meedoen én bijdragen naar vermogen. Zo willen we hulp haalbaar en betaalbaar houden voor wie dat echt nodig heeft. Op de langere termijn kunnen we nog niet goed inschatten wat de rendementen van bepaalde maatregelen zijn. Wel weten we dat we hier te maken hebben met ingroei-effecten. Dat maakt dat we wel verwachten dat we in 2028 het voorgenomen rendement van € 3,7 miljoen kunnen realiseren. We verwerken wat we nu in concrete maatregelen kunnen vertalen. Voor 2027 en 2028 nemen we deels een taakstelling op in het sociaal domein. Om dit resultaat te bereiken, zijn enkele impulsen nodig. Zo starten we in 2025 met de pilot reablement (inzet van ergotherapeuten) en maken we afspraken met huisartsen om onze samenwerking te versterken.

Veiligheid is een belangrijk thema in onze gemeente. We richten ons hierbij
op het aanpakken van overlast, cybercrime en internetfraude. Ook versterken we de handhaving door de inzet van onze BOA's. Ons Integraal Veiligheidsbeleid 2023-2026 vormt hierbij de basis. Daarnaast werken we samen met onze partners om woonoverlast, radicalisering en verwarde personen aan te pakken.

*Fysieke omgeving*
Bij de projecten in de buitenruimte hebben we een keuze moeten maken hoe om te gaan met de ambitie tot verduurzamen en vergroenen. In het eerste kwartaal van 2025 wordt het DIOR aan uw raad aangeboden. Hierin presenteren we het plan voor duurzaam beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Dit is een stap naar de 'straat van de toekomst'. We streven in projecten naar plekken met voldoende groen en voldoende schaduw en koelte waar overtollig regenwater wordt opgevangen. Kwaliteit staat daarbij voorop. Wat we doen, doen we goed. We nemen de tijd die nodig is om ervoor te zorgen dat elk project aan onze eisen voldoet. Dit vraagt soms geduld, maar we gaan voor mooie en duurzame resultaten. We stellen een aantal projecten uit of passen ze aan. Het DIOR plan is nog niet vertaald in deze begroting. De financiële consequenties ervan zijn namelijk afhankelijk van de scenariokeuze die u nog moet maken. Deze zullen een kostenverhogend effect hebben.

De fysieke omgeving is meer dan de buitenruimte. Onze ambitie voor voldoende en passende woonruimte blijft onverminderd hoog. We zetten ambtelijke capaciteit efficiënt in en vragen een realistische bijdrage van ontwikkelaars. We betrekken onze inwoners bij woningbouwprojecten. We werken 2025 door aan de lopende ontwikkelingen en de visie voor Raamsdonk. We doen onderzoek naar de kansen en mogelijkheden bij het brugklasgebouw van het Dongemond college.

Samen met andere gemeenten willen we de regio aantrekkelijker maken en zorgen dat ondernemers nog meer samenwerken. Zo wordt ons toeristisch informatiepunt in 2025 ondergebracht bij het Regionaal Bureau voor Toerisme De Langstraat. We gaan aan de slag om bedrijventerrein Dombosch klaar te maken voor de toekomst. We blijven bedrijven ondersteunen om circulair te werken. Als onderdeel van ons duurzaamheidsprogramma helpen we bedrijventerreinen energieneutraal te worden.

*Organisatie en dienstverlening*
We blijven werken aan het verder verbeteren van onze dienstverlening. We stellen duidelijke servicenormen op om de kwaliteit te verhogen en beter aan te sluiten op de wensen van onze inwoners en ondernemers. In 2025 doen we onderzoek naar de benodigde digitale infrastructuur. Goede communicatie, zodat inwoners en ondernemers meer inzicht krijgen in onze plannen en beslissingen, vinden we belangrijk.

Om te kunnen blijven investeren in onze drie kernen wordt de OZB-opbrengst verhoogd met 6,5%. Dit is 3,5% inflatie, 1% voor het ingroeien in het IHP en daar bovenop 2% extra vanwege het feit dat voor 2024 gerekend is met een te lage prijsinflatiecorrectie. De inflatie in 2024 komt namelijk uit op ruim 5% terwijl in de begroting 2024-2027 rekening is gehouden met 3%. Er wordt scherp gekeken naar kostenbeheersing in de gemeentelijke organisatie. We richten ons op een samenstel van maatregelen die zowel gaan over formatie, bestaande werkwijzen en processen, als de ondersteunende systemen. We laten dit samenlopen met de plannen gericht op de ontwikkeling van de organisatie. Dit hele maatregelenpakket leidt tot een financieel

voordeel van € 400.000,- structureel. We zijn ons ervan bewust dat een dergelijke opgave ingrijpende consequenties kan hebben voor de continuïteit van dienstverlening door onze organisatie.

*Tot slot*
Het blijft een uitdaging om de begroting voor de jaren na 2025 rond te krijgen. Niettemin blijven we optimistisch en vastberaden. We zijn ervan overtuigd dat we, door samen keuzes te maken en onze krachten te bundelen, door deze barre financiële tijden kunnen komen en een solide basis kunnen leggen voor een toekomstbestendige en veerkrachtige gemeente. Dit vergt een zorgvuldige voorbereiding, die we vertalen naar een plan van aanpak. Dit plan van aanpak ronden we in 2024 nog af en zullen uw raad hierover informeren.

**Bijdrage aan maatschappelijke opgave / strategische doelstelling / beoogd (maatschappelijk) effect**
De begroting 2025 - 2028 levert een bijdrage bij de strategische doelstellingen van de opgave Financiën en Organisatie. We ontsluiten de begroting 2025 - 2028 voor iedereen en op een eenvoudige manier en we streven naar inzicht in de voortgang van alle opgaven na.

*1.1 Door het vaststellen van de begroting door de gemeenteraad wordt voldaan aan wet- en regelgeving.*
De gemeenteraad dient jaarlijks voor 15 november zijn meerjarenbegroting vast te stellen en aan te bieden aan de Provincie ter goedkeuring. De begroting 2025-2028 sluit voor het begrotingsjaar 2025 met een positief structureel saldo en voldoet daarmee aan de voorwaarde dat het 1e of het laatste jaar van de meerjarenbegroting structureel sluitend moet zijn.

*2.1 Voor onvoorziene uitgaven is het bedrag van onvoorzien met € 20.000 verhoogd naar € 65.000.*
Van het saldo van de begroting is € 20.000 toegevoegd aan de post onvoorzien waarna nog een klein restant saldo van € 4.000 overblijft.

*3.1 De financiële begroting 2025 vast te stellen.*
Met het vaststellen van de begroting wordt ook het overzicht van beten ne lasten per programma vastgesteld. Tevens wordt een toelichting gegeven op de financiële positie van de gemeente en wordt er een onderbouwing van de reserves en de voorzieningen voor de jaren 2025 tot en met 2028 gegeven.

*4.1 De voor 2025 opgenomen investeringskredieten beschikbaar stellen.*
Met het vaststellen van deze kredieten wordt voldaan aan de BBV wetgeving en aan de rechtmatigheid. De gemeenteraad stelt daarmee het financieel kader vast.

*5.1 De tarieven van de gemeentelijke heffingen en belastingen worden jaarlijks vastgesteld.*
Alle gemeentelijke heffingen, rechten en belastingen worden jaarlijks geactualiseerd. In paragraaf A van de begroting worden de tariefswijzigingen integraal toegelicht.

*6.1 Verbonden partijen*
In de begroting zijn op basis van de vastgestelde begrotingen van de verbonden partijen de ramingen geactualiseerd.

*7.1 Begroting-saldi vaststellen en voor 2026 tot en met 2028 te egaliseren via de Vrije Algemene reserve*
Het overschot van 2025 vast te stellen op € 4.000 en de te korten in de begroting over de jaren 2026 tot en met 2028 respectievelijk € 3.360.000; € 3.780.000 en € 3.981.000 voorlopig te onttrekken aan de Vrije Algemene Reserve.

*8.1 Onderhoudsplan "Infrastructurele werken" en "Baggeren / Binnenhavens" te verlengen tot 31-12-2025*
De looptijd van de beheerplannen infrastructurele werken en baggeren moeten vanwege de latere invoering van het DIOR (Duurzame Inrichting Openbare Ruimte) worden verlengd met 1 jaar, tot 31-12-2025.

**Kanttekeningen**
*1.1-8.1 Niet vaststellen van de begroting zorgt voor het niet kunnen uitvoeren van beleidsvoornemens*
Het niet laten vaststellen van de begroting betekent dat de genoemde beleidsvoornemens 2025-2028 niet kunnen doorgaan en zal leiden tot onrechtmatige uitgaven.

**Financiën**
De meerjarenbegroting 2025 – 2028 is tegelijkertijd met de Najaarsnota 2024 opgesteld. De najaarsnota 2024 bevat de mutaties van de Tussenrapportage 2024-2 (Turap 2024-2) waaronder de septembercirculaire. De structurele doorwerking van de mutaties in de Turap 2024-2 is opgenomen in de begroting 2025 – 2028.

In de begroting 2025 – 2028 zijn de gebruikelijke ontwikkelingen op het terrein van personeel, ontwikkeling kapitaallasten, mutaties in gemeentelijke belastingen en heffingen, autonome ontwikkelingen in het sociaal domein en overige administratieve en autonome mutaties opgenomen. Al deze financiële mutaties worden gerekend tot bestaand beleid (autonome en/ of wettelijke ontwikkelingen). Tot slot vindt de vertaling van het nieuwe beleid plaats. Dit vindt deels zijn oorsprong in de kadernota. Maar gegeven de inzichten van de afgelopen weken, zijn er ook diverse keuzes opgenomen die niet in de kadernota stonden.

In de onderstaande tabel wordt op hoofdlijnen het financieel perspectief geschetst. Meer gedetailleerde informatie over de mutaties treft u in de programma's of paragrafen aan.

| (bedragen x € 1.000) | 2025 | | 2026 | | 2027 | | 2028 | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Begroting 2024 - 2027 na Turap 2024-1 (inclusief tussentijdse raadsbesluiten)** | **225** | **N** | **1.394** | **N** | **1.768** | **N** | **1.711** | **N** |
| Autonome ontwikkelingen | | | | | | | | |
| Personele ontwikkelingen: doorwerking CAO | 694 | N | 814 | N | 814 | N | 814 | N |
| Ontwikkeling kapitaallasten op basis van aanpassingen investeringsplan | -275 | V | 185 | N | 627 | N | 804 | N |
| Gemeentelijke belastingen en heffingen | -345 | V | -193 | V | -265 | V | -238 | V |
| Algemene uitkering op basis van septembercirculaire 2024 | -208 | V | -564 | V | -372 | V | -123 | V |
| Gewijzigde prognoses sociaal domein | 2.612 | N | 3.051 | N | 2.931 | N | 2.941 | N |
| Verbonden partijen | 634 | N | 681 | N | 681 | N | 681 | N |
| Overige mutaties bestaand beleid | 157 | N | 71 | N | -78 | V | -172 | V |
| **Totaal autonome ontwikkelingen** | **3.269** | **N** | **4.046** | **N** | **4.337** | **N** | **4.706** | **N** |
| | | | | | | | | |
| Keuzes nieuw beleid | | | | | | | | |
| Kostenbeheersing in het sociaal domein | -810 | V | -1.335 | V | -1.335 | V | -1.335 | V |
| Impulsen benodigd voor het realiseren van de opgave kostenbeheersing | 170 | N | 100 | N | 50 | N | 50 | N |
| Investeringsagenda: aanpassen en uitstellen projecten | - | | -190 | V | -322 | V | -392 | V |
| Onderzoek Halve Zolenpad | 40 | N | - | | - | | - | |
| Soortenmanagement Plan Biodiversiteit | 150 | N | 150 | N | 75 | N | 35 | N |
| Herijking transitievisie warmte/ buurtuitvoeringsplannen | 70 | N | - | | - | | - | |
| Netcongestie: midden- en laagspanningsnet Enexis | 30 | N | 30 | N | 30 | N | 30 | N |
| Vergroeningsprojecten | 220 | N | - | | - | | - | |
| Businesscase uitfaseren vastgoed | 75 | N | - | | - | | - | |
| Verlagen uitvoeringsbudget duurzaamheid | -50 | V | -50 | V | -50 | V | -50 | V |
| Herontwikkeling locatie brugklasgebouw Dongemond | 20 | N | - | | - | | - | |
| Overgang VVV naar regionaal bureau voor toerisme in de Langstraat | 43 | N | 38 | N | 38 | N | 38 | N |
| Aanbesteding E-hrem (nieuw systeem salarisadministratie) | 335 | N | - | | - | | - | |
| Organisatieontwikkeling | -400 | V | -400 | V | -400 | V | -400 | V |
| Overige keuzes nieuw beleid | -166 | V | -273 | V | -261 | V | -261 | N |
| OZB 2% extra stijging i.v.m. het feit dat voor 2024 gerekend is met te laag inflatiepercentage (3% in plaats van 5%) | -150 | V | -150 | V | -150 | V | -150 | V |
| Voorgenomen storting in de Vrije Algemene Reserve niet doen | -400 | V | - | | - | | - | |
| Surplus reserve ontheemden | -2.676 | V | - | | - | | - | |
| **Totaal keuzes nieuw beleid** | **-3.498** | **V** | **-2.080** | **V** | **-2.325** | **V** | **-2.435** | **V** |
| | | | | | | | | |
| Saldo begroting 2025 - 2028 | -4 | V | 3.360 | N | 3.780 | N | 3.981 | N |

Uit deze tabel kunt u opmaken dat de begroting 2025 positief is en de jaren 2026 tot en met 2028 een aanzienlijk tekort laten zien.

De begroting is reëel en structureel sluitend voor 2025

| (bedragen x € 1.000) | 2025 | | 2026 | | 2027 | | 2028 | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Het saldo van de primitieve begroting is te verdelen in: | | | | | | | | |
| Incidenteel | 114 | N | -15 | V | -156 | V | -132 | V |
| Structureel | -118 | V | 3.374 | N | 3.936 | N | 4.113 | N |
| Saldo begroting 2025 - 2028 | -4 | V | 3.360 | N | 3.780 | N | 3.981 | N |

Wij stellen voor om de meerjarenbegroting vast te stellen met een positief saldo voor 2025 van € 4.000 en voor 2026 tot en met 2028 vooralsnog de genoemde tekorten te accepteren.

Zoals we u in de inleiding meldden, kunnen we op de langere termijn nog niet goed inschatten wat de rendementen van bepaalde maatregelen in het sociaal domein zijn. We verwachten wel dat we de genoemde rendementen in 2027 en 2028 kunnen behalen. De concrete maatregelen zijn verwerkt in de begroting 2025 – 2028. Voor 2027 en 2028 nemen we een taakstelling op. In onderstaande tabel ziet u het effect op het begrotingssaldo, als we ook dit deel kunnen vertalen naar concrete maatregelen.

| (bedragen x € 1.000) | 2025 | | 2026 | | 2027 | | 2028 | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Saldo begroting 2025 - 2028 | -4 | V | 3.360 | N | 3.780 | N | 3.981 | N |
| Aanvullende taakstelling sociaal domein (nog nader te concretiseren) | | | | | -1.165 | V | -2.365 | V |
| (inclusief taakstelling sociaal domein) | -4 | V | 3.360 | N | 2.615 | N | 1.616 | N |

Indien de gemeenteraad bij de behandeling van deze meerjarenbegroting per amendement besluit om een uitgave te doen die niet in de primitieve begroting is opgenomen dient de gemeenteraad, zoals afgesproken, ook aan te geven hoe in de dekking van die uitgave wordt voorzien.

**Communicatie**

Door middel van de begroting 2025-2028 willen wij iedereen in onze gemeente kennis laten nemen van de (financiële) voornemens van het gemeentebestuur en de gemeenteraad. De digitale versie kunt u vinden via op https://geertruidenberg.begrotingsapp.nl/.

**Inclusieve samenleving**
Niet getoetst

**Uitvoering**
Verwerking in de begroting.

**Bijlagen**
1. Begroting 2025-2028

Een ontwerpbesluit bieden wij u hierbij vaststelling aan.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Geertruidenberg,

| | |
|---|---|
| de secretaris a.i., | de burgemeester, |
| R. Brekelmans | M. Witte |

De raad van de gemeente Geertruidenberg;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Geertruidenberg van 8 oktober 2024.

**Besluit:**
De raad besluit:
1. De beleidsbegroting 2025-2028 vast te stellen;
2. Het bedrag van onvoorziene uitgaven voor de begroting 2025 vast te stellen op € 65.000;
3. De financiële begroting 2025 vast te stellen en daarmee:
    a. Het overzicht van lasten en baten en de toelichting per programma;
    b. De uiteenzetting van de financiële positie van de gemeente, inclusief de toelichting daarop;
    c. De onderbouwing van de reserves en de voorzieningen voor de jaren 2025 tot en met 2028;
4. De voor 2025 opgenomen investeringskredieten beschikbaar te stellen;
5. In te stemmen met de in paragraaf A “lokale heffingen” voorgestelde tariefwijzigingen bij de gemeentelijke belastingen en heffingen;
6. In te stemmen met de (financiële) kaders voor de begrotingen van de verbonden partijen;
7. Het voordelige begrotingssaldo van 2025 vast te stellen op € 4.000 en de nadelige begrotingssaldi van 2026 tot en met 2028 van respectievelijk € 3.360.000, € 3.780.000 en € 3.981.000 vooralsnog te onttrekken uit de Vrije Algemene reserve.
8. De looptijd en werkingsduur van het meerjarenonderhoudsplan “Infrastructurele (kunst)werken” en “Baggeren / Binnenhavens” te verlengen tot en met 31-12-2025.

Aldus vastgesteld in zijn openbare vergadering van 7 november 2024,

Geertruidenberg,

de raad voornoemd,

de griffier, de voorzitter,

H.J. Dammingh M. Witte